

Synteza raportu diagnostycznego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Jasła

OPEN THE BOX

MIASTO
KOMPETENCJE DLA ROZWOJU

OPRACOWANIE w ZAKRESIE:

Raport diagnostyczny Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Jasło w ramach Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Jasło 2022-2027

WYKONANY NA ZLECENIE:

Miasto Jasło
ul. Rynek 12
38-200 Jasło

PRZEZ ZESPÓŁ REDAKCYJNY:

OPEN THE BOX:

Jakub Jaźwiec, MBA, ekspert strategiczny (kierownik zespołu),

Piotr Górka, ekspert strategiczny,

Paweł Kowalski, ekspert strategiczny,

Kamil Niklewicz, DBA, ekspert strategiczny;

we współpracy z przedstawicielami samorządów ZIT MOF Jasło (Zespół Zadaniowy)

LIPIEC 2023

Skład samorządów objętych opracowaniem:

Miasto Jasło

Gmina Dębowiec

Gmina Jasło

Gmina Miejsko-Wiejska Kołaczyce

Gmina Skołyszyn

Gmina Tarnowiec

SPIS TREŚCI

1.	Charakterystyka obszaru	4
2.	Analiza statystyczna.....	6
2.1.	Wymiar społeczny	6
2.2.	Wymiar gospodarczy	7
2.3.	Wymiar środowiskowo-przestrzenny.....	8
3.	Wyniki badań społecznych.....	11
4.	Kluczowe potencjały	13
5.	Kluczowe problemy	14
6.	Analiza SWOT	16
7.	Kluczowe potrzeby rozwojowe	17

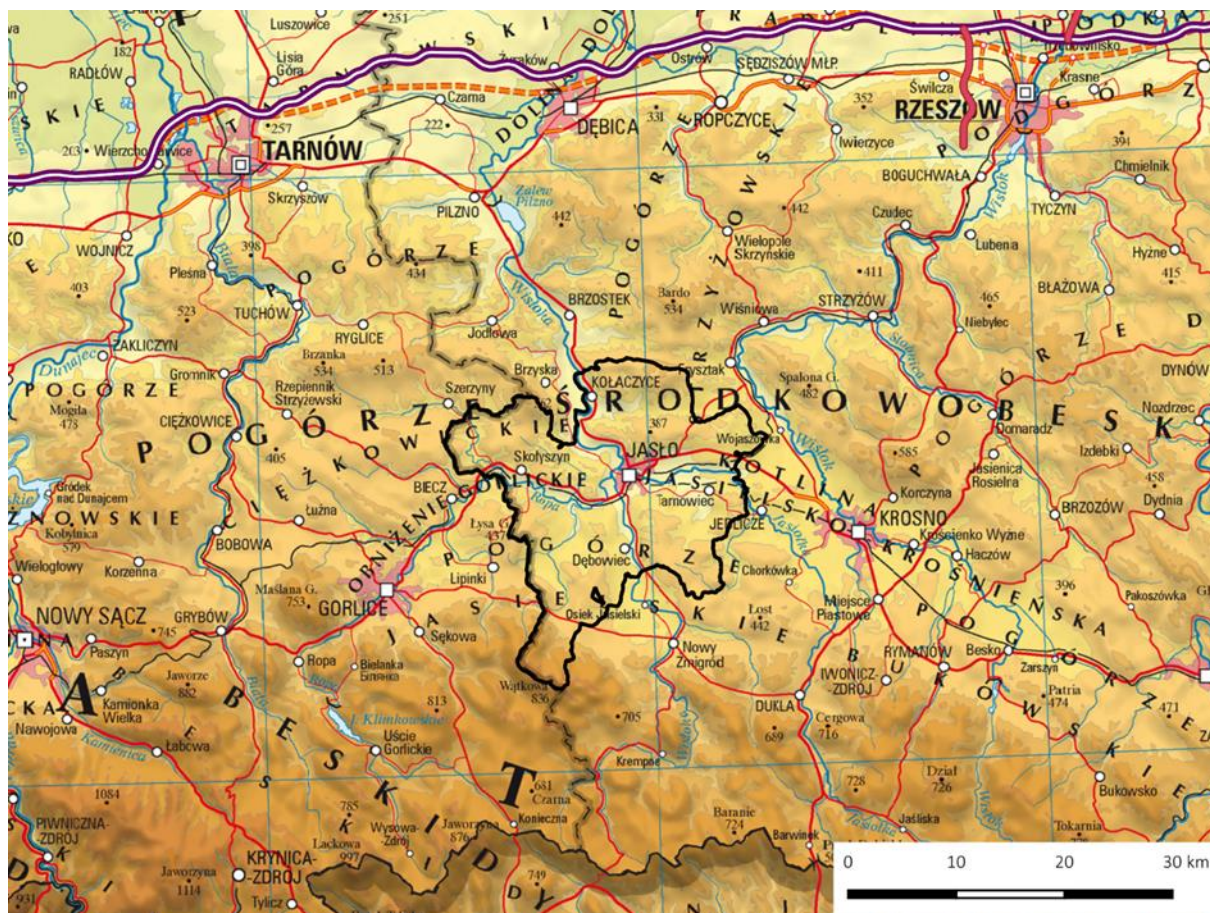
1. CHARAKTERYSTYKA OBSZARU

Obszar objęty procesem strategicznym, czyli tzw. Miejski Obszar Funkcjonalny Jasło, obejmuje w części teren powiatu jasielskiego i niżej wymienione samorządy:

- Miasto Jasło
- Gmina Dębowiec
- Gmina Jasło
- Gmina Miejsko-Wiejska Kołaczyce
- Gmina Skołyszyn
- Gmina Tarnowiec

Miejski Obszar Funkcjonalny Jasło (MOF Jasło) to formalny obszar funkcjonalny, w skład którego wchodzi Miasto Jasło jako ośrodek rdzeniowy oraz Gmina Dębowiec, Gmina Jasło, Gmina Kołaczyce, Gmina Skołyszyn, Gmina Tarnowiec, jako strefy zewnętrzne MOF, który został wyznaczony w Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackiego 2030, jako jeden z obszarów strategicznej interwencji.

Rysunek 1: Położenie MOF Jasło

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUGiK oraz GDDKiA

Wszystkie samorządy wchodzące w skład MOF Jasło **są położone w województwie podkarpackim, w powiecie jasielskim**, przy granicy z województwem małopolskim, niedaleko granicy polsko-słowackiej (od południowej granicy powiatu). Samorządy te **są połączone liniowo**, graniczą bezpośrednio ze sobą, tworząc spójny i zintegrowany obszar administracyjny z głównym ośrodkiem centralnym – Miastem Jasłem, a także jedną gminą o statusie miejsko-wiejskim – Kołaczyce. Obszarem MOF Jasło objęta jest zasadniczo północna część powiatu jasielskiego (bez jednej gminy północnej – Brzyska oraz grupy gmin południowych – Krempna, Nowy Żmigród i Osiek Jasielski).

Pod względem przyrodniczym cały obszar MOF Jasło charakteryzuje się **średnio przyjaznymi warunkami naturalnymi** o charakterze niskogórskim, z dostępem do terenów zielonych i lasów, w tym fragmentu Magurskiego Parku Narodowego (Ostoja Magurska) oraz naturalnych cieków i zbiorników wodnych, w tym rzek Wisłoka, Ropa i Jasiołka. Od południa obszar Partnerstwa znajduje się na terenie pasma górskiego – Beskidu Niskiego.

Biorąc pod uwagę walory gospodarcze i środowiskowe występujące na obszarze MOF Jasło dominującą pozycję gospodarczą odgrywa podstawowa, niewielka produkcja rolnicza oraz rozwijające się winiarstwo. Zasadniczo silnym i zróżnicowanym ośrodkiem gospodarczym jest miasto powiatowe Jasło. Obszar pełni generalnie typowe funkcje osadnicze i społeczne w kontekście specyfiki gmin niskogórskich.

Mimo różnorodności występujących między członkami porozumienia, obszar ten jest stosunkowo **jednolity i spójny administracyjnie, zbudowany wokół ośrodka rdzeniowego (Miasto Jasło) i gmin obwarzankowych o funkcjach uzupełniających**.

Powierzchnia całego obszaru MOF Jasło wynosi około 418 km². Łączna liczba ludności na obszarze wynosi około 88088 osób, co daje średnią gęstość zaludnienia na poziomie 210 osób/km².

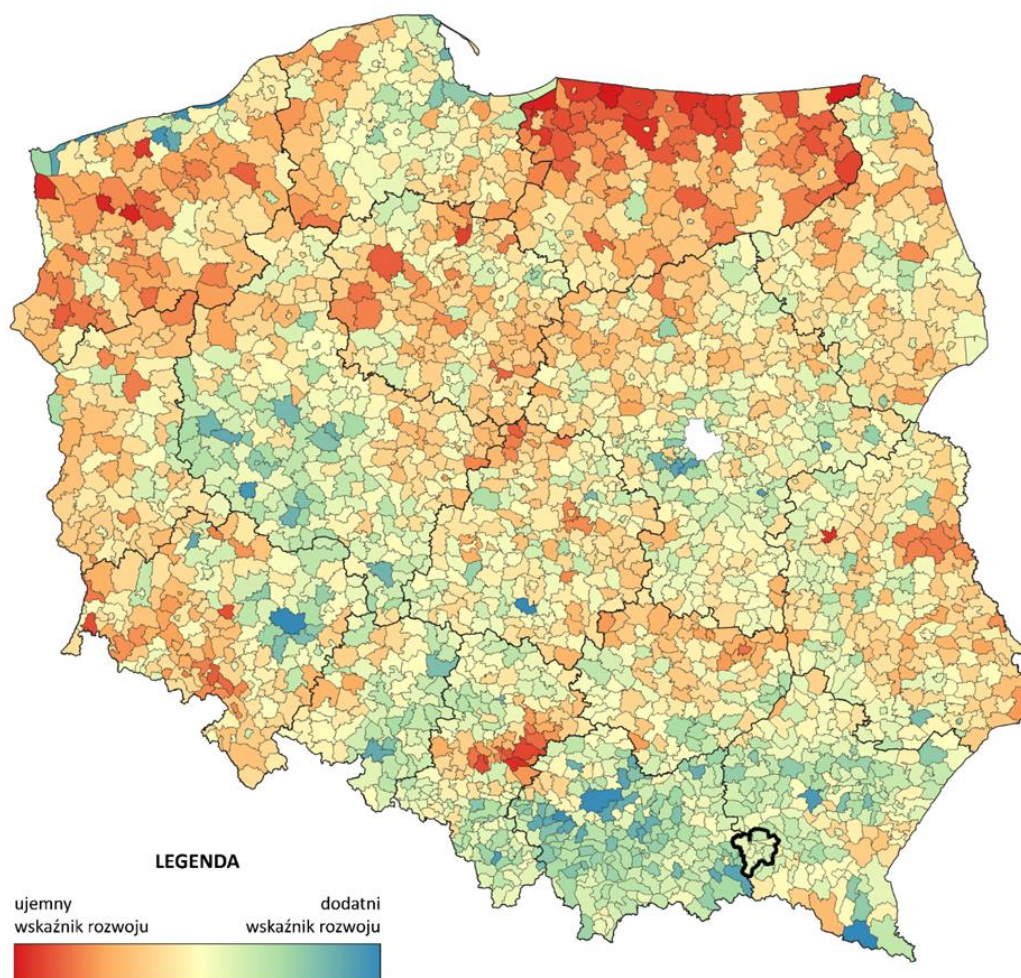
2. ANALIZA STATYSTYCZNA

Portret statystyczny przygotowano dla zobrazowania sytuacji społeczno-gospodarczej i środowiskowo-przestrzennej obszaru MOF Jasło. Zgodnie z teorią zrównoważonego rozwoju przeanalizowano trzy wymiary rozwoju: **społeczny, gospodarczy i środowiskowo-przestrzenny**. Następnie w ramach każdego z wymiarów wyodrębniono dodatkowe podobszary analizy.

2.1. WYMIAR SPOŁECZNY

Społeczny wskaźnik rozwoju obszaru wskazuje, iż sytuacja w roku 2021 w obszarze MOF Jasło (dla wszystkich gmin) jest neutralna lub lepsza niż średnia dla grupy referencyjnej.

Rysunek 2: Społeczny wskaźnik rozwoju na tle kraju (2021)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Monitora Rozwoju Lokalnego

Podsumowując analizę wymiaru społecznego warto zwrócić uwagę na kluczowe trendy obrazujące sytuacje oraz procesy społeczne występujące na terenie MOF Jasło.

Na obszarze MOF Jasło, podobnie jak w województwie podkarpackim, widoczny jest **spadek liczby mieszkańców**. z 92572 osób w 2011 roku liczba mieszkańców na terenie MOF zmniejszyła się do 88088 w roku 2021. Jednocześnie na obszarze MOF Jasło widoczny jest ogólnopolski trend **starzenia się społeczeństwa i spadek współczynnika dzietności**, które znajdują odbicie w negatywnych zmianach struktury ludności sklasyfikowanej wg ekonomicznych grup wiekowych. Na obszarze Partnerstwa będzie przeważać liczba osób w wieku poprodukcyjnym względem osób w wieku przedprodukcyjnym. w dużej mierze będzie to efektem zjawiska migracji, w szczególności ludzi młodych. Dlatego też niezbędne jest podjęcie działań mających na celu zahamowanie chociaż w części zjawiska depopulacji poprzez m.in. dostosowanie usług publicznych związanych z wychowaniem i edukacją młodych mieszkańców gmin z obszaru Partnerstwa, ale także w kwestii związanych ze wzrostem popytu na usługi opiekuńcze dla osób starszych.

Przedszkola i szkoły podstawowe w zupełności zaspakajają potrzeby mieszkańców, jednakże w gminach wiejskich Partnerstwa **brakuje żłobków**. Analizując liczbę ludności w ostatnich latach można wysnuć wniosek, że część młodzieży wybiera coraz częściej edukację ponadpodstawową poza obszarem Partnerstwa decydując się na większe ośrodki edukacyjne, przez co **maleje liczba uczniów**. w ostatniej dekadzie można zaobserwować spadek liczby absolwentów liceów ogólnokształcących na rzecz szkół branżowych, co świadczy o **rozwoju szkolnictwa branżowego**.

Obszar Partnerstwa charakteryzuje się dość **dobrym dostępem do jednostek podstawowej opieki medycznej**, które zapewniają wszystkie gminy z obszaru Partnerstwa. w ostatnich latach obserwowane jest **ograniczenie potrzeb związanych ze wspieraniem osób będących w trudnej sytuacji życiowej**, co ma związek z poprawiającą się sytuacją na rynku pracy.

Pomimo znacznych wydatków na **ofertę kulturalno-rozrywkową** liczba osób odwiedzających filharmonie, muzea, wystawy, koncerty, systematycznie spada. Wpływ na powyższe zjawisko ma z pewnością brak dostępu do szerokiej oferty i wysokiej jakości kultury wysokiej bezpośrednio na terenie MOF, a także bliskości większych ośrodków takich jak Rzeszów czy Kraków, które są kolebką wielu imprez kulturalno-rozrywkowych. Dobrym rozwiązaniem dla Partnerstwa byłoby wzbogacenie oferty i infrastruktury kulturalnej, rozrywkowej i sportowej.

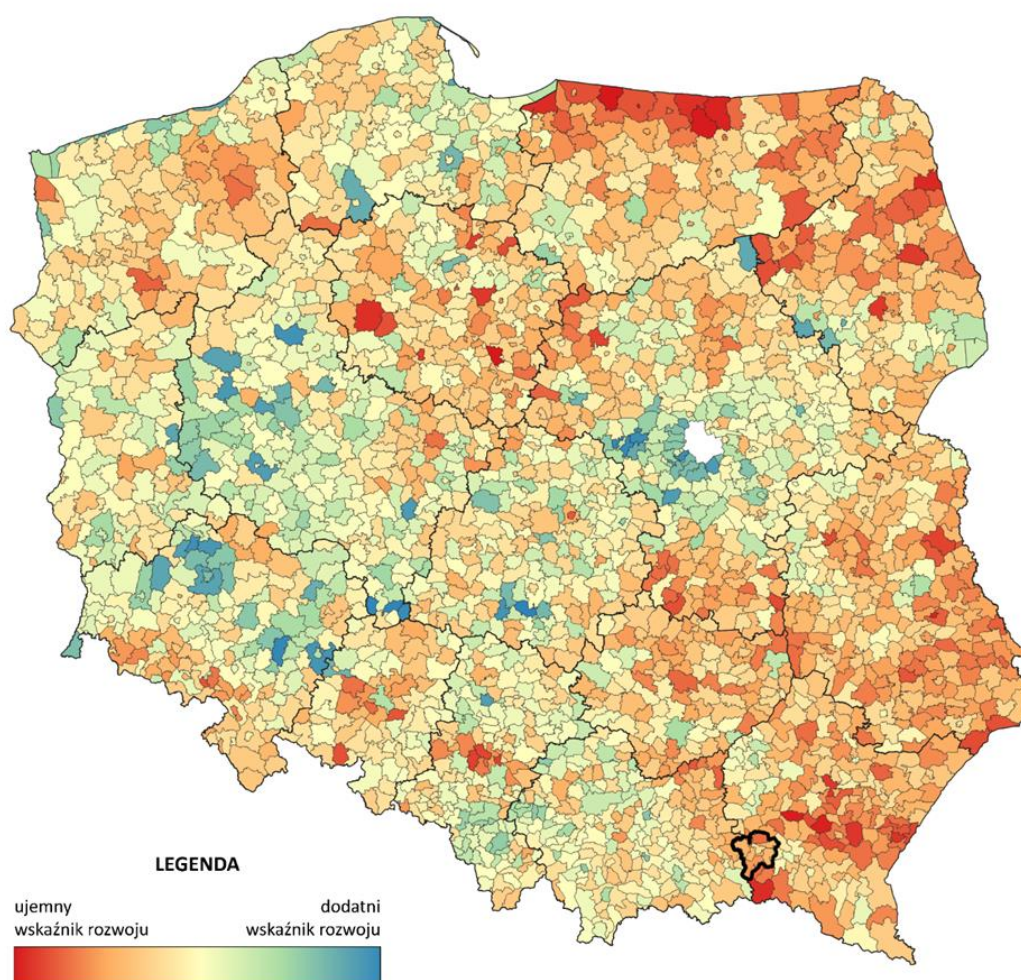
Aby móc przeciwstawić się problemom depopulacji należy tworzyć odpowiednie **warunki mieszkalnictwa** poprzez rozwój budownictwa wielorodzinnego. Tempo przyrostu liczby mieszkań na obszarze MOF Jasło znacznie odbiega od wojewódzkiego czy dla Polski.

Obszar Partnerstwa jest stosunkowo **dobrze wyposażony w infrastrukturę wodociągową**, jednak pod względem jakości zasobów mieszkaniowych MOF Jasło prezentuje się na stosunkowo niższym poziomie do województwa podkarpackiego.

2.2. WYMIAR GOSPODARCZY

Gospodarczy wskaźnik rozwoju obszaru wskazuje, iż sytuacja w roku 2021 w obszarze MOF Jasło jest słabsza lub dużo słabsza niż średnia dla grupy referencyjnej.

Rysunek 3: Gospodarczy wskaźnik rozwoju na tle kraju (2021)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Monitora Rozwoju Lokalnego

Z punktu widzenia przeprowadzonych badań i analiz własnych w trakcie procesu, obszar szeroko rozumianego rynku pracy ważnym **obszarem zainteresowania strategicznego**, omawianym i wykazywanym w toku pracy. Szczególnie w kontekście dwóch zjawisk – wysokiego bezrobocia pomimo tzw. rynku pracownika

i niskiej zastępowalności pokoleń na rynku pracy, oraz **słabszej jakości oferty pracy** dostępnej dla mieszkańców MOF Jasło. Składa się na to przede wszystkim **niska atrakcyjność wynagrodzeń lokalnej gospodarki**, przy średniej **aktywności gospodarczej**.

Dostępność i jakość oferowanych miejsc pracy to jedno z podstawowych wyzwań w kontekście rozwoju całego obszaru – w tym przypadku wygląda ona raczej przeciętnie. Dostępność ofert pracy jest względnie niska i utrudnia elastyczność i konkurencyjność pracowników. Negatywnie wygląda **jakość** oferowanej pracy wyrażona w **przeciętnym miesięcznym wynagrodzeniu brutto**, stanowiącym około **80% średniego wynagrodzenia** w Polsce.

W kontekście rynku pracy zauważalny i bardzo niepokojący jest także stały spadek nominalnej liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym. Wynika to ze stałego zmniejszania się liczby mieszkańców na terenie obszaru (depopulacja) oraz ich starzenia (zasilanie grupy mieszkańców w wieku poprodukcyjnym). To bardzo negatywny trend w kontekście rozwoju gospodarczego w oparciu o lokalny kapitał ludzki.

Niepokojące mogą być wskaźniki tzw. **stopy bezrobocia**, w tym udziału osób **długotrwale bezrobotnych**. Wskaźniki te mają znaczenie jako podstawowe dla oceny sytuacji na rynku pracy, gdyż wskazuje na poziom dostosowania popytu do podaży siły roboczej. Zwiększa się również **poziom bezrobocia wśród osób wchodzących na rynek pracy**, a więc grupy wymagającej szczególnej uwagi, stanowiącej o przyszłości i potencjale rozwoju gospodarczego i społecznego obszaru.

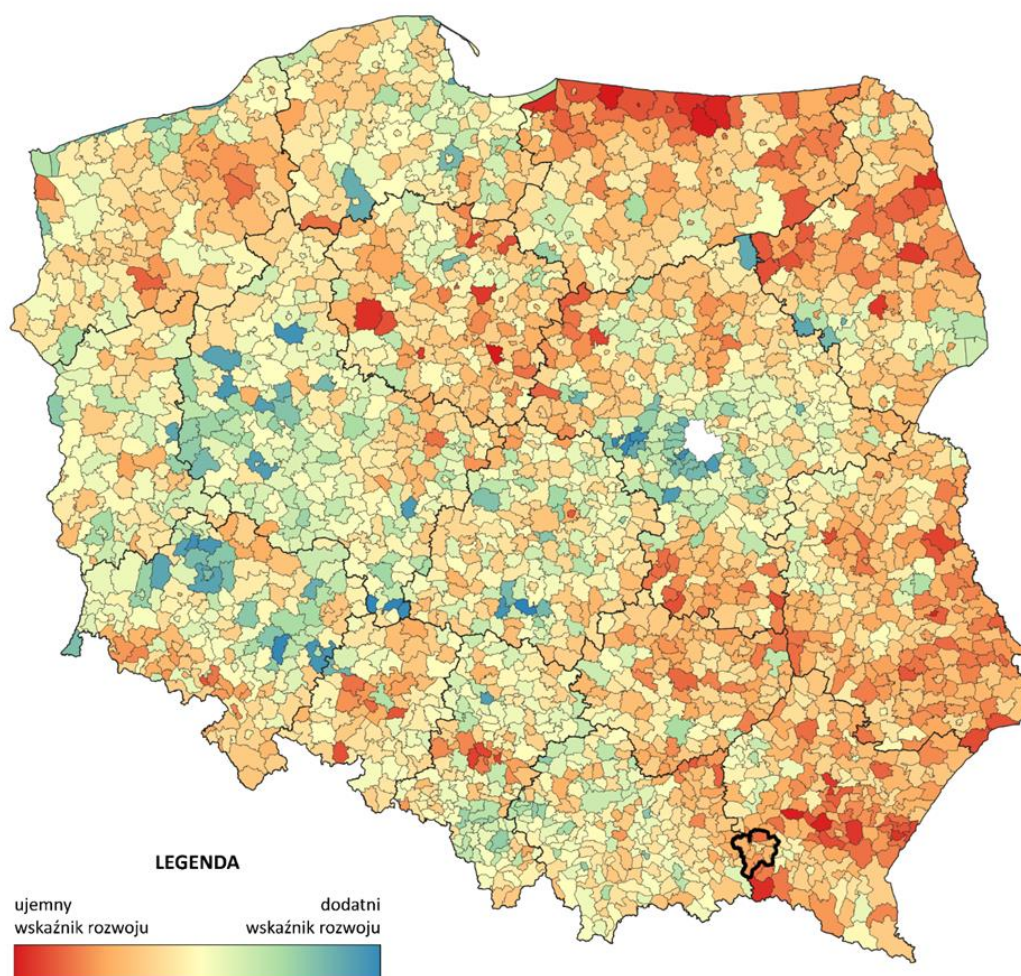
Jednocześnie **niewystarczająca oferta usług edukacyjnych** kształcących specjalistów powoduje zasilanie lokalnego rynku głównie osobami o niskim bądź średnim poziomie kwalifikacji, oraz **niskiej zdolności do samodzielnego tworzenia nowych, atrakcyjnych miejsc pracy**.

Zarówno **przedsiębiorczość** i aktywność mieszkańców, konkurencyjność i dywersyfikacja rynku, ale też dostępność zasobów do prowadzenia działalności czy dostępność do usług doradczych, prawnych i finansowych są poniżej średniej dla podobnych obszarów. Ma to z kolei przełożenie na niekorzystne **sytuacje budżetowe** gmin MOF Jasło (poza miastem Jasłem), gdyż kwota wpływów do budżetu gminy z udziałów we wpływach budżetu państwa z PIT i CIT jest pochodną dochodów osiągniętych przez mieszkańców i przedsiębiorstw.

2.3. WYMIAR ŚRODOWISKOWO-PRZESTRZENNY

Środowiskowo-przestrzenny wskaźnik rozwoju obszaru wskazuje, iż sytuacja w roku 2021 w MOF Jasło (z wyjątkiem miasta Jasła) wykazuje wyższe wartości wskaźników niż średnia dla grupy referencyjnej.

Rysunek 4: Środowiskowo-przestrzenny wskaźnik rozwoju na tle kraju (2021)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Monitora Rozwoju Lokalnego

Z punktu widzenia przeprowadzonych badań i analiz własnych, wymiar środowiskowo-przestrzenny jest jedną **kluczowych determinant rozwojowych**, wokół której warto budować potencjał rozwojowy obszaru, a jednocześnie który stawia szereg wyzwań. MOF Jasło wyróżnia się wymagającymi ochrony i promocji **walorami przyrodniczymi i kulturowymi**, które nie są jednak w pełni wykorzystane i udostępniane dla mieszkańców oraz osób z zewnątrz. Walorem obszaru są czyste **górskie rzeki**, które jednak stanowią zagrożenie powodziowe, w przypadku gwałtownych zjawisk pogodowych. Istotnym wyzwaniem na terenie obszaru jest rozwój **gospodarki wodno-ściekowej**. Wyzwaniem mogą być również **inwestycje energetyczne** oraz zwiększenie potencjału przetwarzania i wykorzystania odpadów (recykling). Samorządy MOF Jasło prowadzą bardzo zróżnicowaną politykę przestrzenną, a w związku procedowanymi zmianami prawnymi, będą musiały podjąć intensywne działania planistyczne w tym zakresie.

Obszar szeroko rozumianej dostępności komunikacyjnej, zarówno wewnętrznej, ale w szczególności zewnętrznej, był jednym z **kluczowych obszarów problemowych**, omawianych i wykazywanych w toku pracy. Kwestie te były podnoszone jako jedna z **podstawowych potrzeb rozwojowych obszaru i ograniczonej atrakcyjności miejsca** (turystyka, edukacja, rynek pracy). **Dostępność wewnętrzna** wybrzmiewa szczególnie w potrzebach przemieszczania się do **lokalnych miejsc pracy, placówek oświatowych, miejsc spotkań**, ale także wykorzystania zasobów i potencjałów turystycznych, rekreacyjnych i **szeroko rozumianego przemysłu czasu wolnego**. Dużą uwagę zwraca **brak alternatywnych środków komunikacji** i deficyty w infrastrukturze w tym obszarze (ścieżki pieszo-rowerowe), co w przypadku terenów o **wysokich walorach przyrodniczych** ma szczególne znaczenie. **Dostępność zewnętrzna** ograniczona przez peryferyjną lokalizację obszaru, utrudnia dostępność do **rynku pracy**, ale też **zmniejsza potencjał osiedleńczy, inwestycyjny i turystyczny** obszaru. w MOF Jasło dostrzega się konieczność podjęcia aktywności w tym obszarze, w celu odwrócenia tych negatywnych trendów.

3. WYNIKI BADAŃ SPOŁECZNYCH

Proces strategiczny, związany z opracowaniem raportu diagnostycznego obszaru MOF Jasło, obejmował włączenie społeczności lokalnej (partycypację). Elementem pośredniej partycypacji społecznej były dwa kluczowe badania opinii społecznej – mieszkańców (badanie powszechne) oraz lokalnych liderów (kluczowi interesariusze obszaru).

Analizując wnioski z przeprowadzone badań wśród mieszkańców MOF Jasło oraz lokalnych liderów, można wyciągnąć wspólne wnioski i spostrzeżenia.

Wszyscy badani jako **najsilniejsze strony** obszaru MOF Jasło wymieniali:

- **Bezpieczeństwo,**
- **Jakość i czystość środowiska naturalnego (powietrza, wody, zieleni).**

Dla mieszkańców były to jeszcze:

- Więzy i tradycje rodzinne,
- Lokalny patriotyzm, dziedzictwo i historię,
- Relacje międzyludzkie: z sąsiadami, przyjaciółmi, znajomymi.

A dla liderów:

- Działania i jakość pracy samorządu lokalnego (Urzędu Gminy),
- Estetyka otoczenia i jakość przestrzeni publicznej,
- Atrakcyjność turystyczna (przyrodnicza i kulturowa).

Wszyscy badani jako **najsłabiej oceniane obszary** MOF Jasło wymieniali:

- **Wysokość zarobków i płac,**
- **Oferty pracy, rynek pracy,**
- **Oferta handlowa i usług rynkowych dla mieszkańców i firm.**

Dla mieszkańców była to jeszcze:

- Oferta usług zdrowotnych,

A dla liderów:

- Oferta usług społecznych i opiekuńczych (żłobki, przedszkola, domy opieki)

Najważniejsze **przedsięwzięcia**, jakie powinny być zrealizowane zdaniem wszystkich badanych to:

- Tworzenie nowych miejsc pracy,
- Lepsza i bardziej dostępna opieka zdrowotna (podstawowa i specjalistyczna).
- Lepsze warunki i wsparcie dla rozwoju przedsiębiorczości, zakładania własnych firm, samozatrudnienia,
- Lepsze połączenia komunikacyjne z regionem i światem, drogi, itp.
- Stworzenie atrakcyjnej infrastruktury miejskiej (chodniki, przystanki, ścieżki rowerowe, obiekty sportowe).

Opinie te w przypadku zarówno ogółu mieszkańców, jak i kluczowych lokalnych liderów, były jednomyślne.

Należy przy tym zwrócić uwagę, że na część wskazywanych działań samorządy mają wpływ wyłącznie pośredni, gdyż dotyczą one albo właściwości gospodarczej – przedsiębiorstw (np. tworzenie nowych miejsc pracy), albo właściwości ponadregionalnej lub centralnej (np. specjalistyczna opieka zdrowotna i jej finansowanie czy tworzenie zewnętrznych połączeń komunikacyjnych, w tym drogi krajowe czy trasy kolejowe). Natomiast część proponowanych inwestycji może zostać objęta zainteresowaniem samorządów tworzących Partnerstwo na etapie strategicznym i określania kierunków rozwoju i inwestycji.

4. KLUCZOWE POTENCJAŁY

Tabela 1: Kluczowe zasoby i produkty MOF Jasło

Zasoby MOF Jasło
KLUCZOWE
Przyroda: rzeki, ukształtowanie terenu, położenie, pomniki przyrody
Dobrze rozwinięta infrastruktura drogowa na poziomie lokalnym
Zasoby ludzkie z mocnymi więziami rodzinnymi
Zasoby archeologiczne: Karpacka Troja, Zamek Goleisz
Dziedzictwo kulturowe i folklor, w tym obiekty sakralne
Lokalna przedsiębiorczość
UZUPEŁNIAJĄCE
Przeźnię pod budownictwo mieszkaniowe
Infrastruktura sportowa i rekreacyjna, w tym ścieżki rowerowe
Klimat dla winiarstwa
Dbłość o sąsiedztwo i otoczenie
Tereny inwestycyjne i infrastruktura przemysłowa
Produkty MOF Jasło
KLUCZOWE
Wino i winnice, w tym Międzynarodowe Dni Wina
Oferta Karpackiej Troi i Zamku Goleisz
Lokalna kultura, w tym zespoły ludowe i folklorystyczne oraz znani lokalni artyści
Magurski Park Narodowy i jego oferta
Wydarzenia promujące produkty lokalne, np. Miodobranie, Galicyjskie Lato z koniem, pierogi i lokalna kuchnia, nafta i produkty naftowe
Wspólne rozwiązania komunikacyjne w ramach Powiatowo-Gminnego Związku Komunikacyjnego powiatu jasielskiego
UZUPEŁNIAJĄCE
Infrastruktura sakralna: Bazylika i Sanktuarium
Znane zakłady pracy, np.: Nowy Styl, Vortumnus
Oferta Generatora Nauki GEN
Oferta rekreacyjna, szlaki turystyczne i rodzinne, ścieżki turystyczno-rowerowe i stadniny koni
Cmentarze wojenne

Źródło: Opracowanie własne

Podsumowując zdiagnozowany potencjał obszaru, to jednej strony stanowią go **zasoby naturalne obszaru**, które zasadniczo nie są wykorzystywane w pełni ich możliwości. Analizując kluczowe produkty powiązane z występującymi zasobami,

należy zauważyć, iż promocja walorów regionu takich jak zasoby przyrodnicze, występowanie Parku narodowego i cennych przyrodniczo obszarów, zabytków i zasobów historycznych, związanych z nimi produktów lokalnych, w szczególności wina, stanowią najwyższą wartość dla obszaru.

Na tej bazie wyłania się również **zróznicowana funkcja** obszaru, jako miejsca, gdzie panuje duża równowaga między życiem zawodowym, rodzinnym i czasem wolnym. z jednej strony jako miejsce realizacji planów zawodowych, rozwoju przedsiębiorczości i wykorzystania potencjałów lokalnych produktów, ale z drugiej realizacji planów i rozwoju osobistego w oparciu o kapitał i więzi międzyludzkie oraz zasoby kulturowe i przyrodnicze.

To potencjalnie obszar o **mniejszym tempie życia** od większych ośrodków miejskich, które gwarantuje otoczenie przyrodnicze i naturę o najwyższej, nieprzetworzonej jakości. Również miejsce **zdrowej aktywności turystycznej, rekreacyjnej, sportowej, kulturalnej i gospodarczej**, nastawionej na świadome współistnienie i korzystanie z istniejących zasobów naturalnych i kulturowych w celu tworzenia wysokiej jakości produktów i marek lokalnych.

5. KLUCZOWE PROBLEMY

W trakcie procesu diagnostycznego, wyodrębniono problemy kluczowe, które wynikają z innych problemów pośrednich / przyczyn, i które mogą generować wiele odczuwalnych skutków / trudności, wspólnych dla całego środowiska społeczno-gospodarczego. Deficyty te budowane są w układzie tzw. **drzewa problemów**, czyli matrycy logicznej.

Dzięki temu procesowi możliwa była **identyfikacja i selekcja zasadniczych problemów** dotyczących obszaru MOF Jasło, **mapowanie powiązań logicznych** problemów z ich **przyczynami i skutkami**. Konsekwencją tej logicznej, uporządkowanej matrycy jest możliwość generowania **kierunkowych obszarów interwencji**, określenia celów strategicznych oraz konkretnych działań do podejmowania, mających niwelować wskazane deficyty przy wykorzystaniu posiadanych zasobów i produktów.

Tabela 2: Matryca logiczna - drzewo problemów

WYMIAR SPOŁECZNY		
PROBLEM KLUCZOWY		
NIEWYSTARCZAJĄCA JAKOŚĆ USŁUG PUBLICZNYCH		
PROBLEMY UZUPEŁNIAJĄCE		
Negatywne zmiany demograficzne	Deficyty w zakresie dostępu do wysokiej jakości usług publicznych	Niewykorzystany potencjał społeczny
WYMIAR GOSPODARCZY		
PROBLEM KLUCZOWY		
NISKI POZIOM PRZEDSIĘBIORCZOŚCI		
PROBLEMY UZUPEŁNIAJĄCE		
Niewystarczająca infrastruktura gospodarcza – tereny inwestycyjne	Niski zasób wykwalifikowanej siły roboczej	Niewykorzystany potencjał produktów lokalnych
WYMIAR ŚRODOWISKOWO-PRZESTRZENNY		
PROBLEM KLUCZOWY		
NIEWYKORZYSTANIE ZASOBÓW ŚRODOWISKA NATURALNEGO w SPOSÓB ZRÓWNOWAŻONY		
PROBLEMY UZUPEŁNIAJĄCE		
Niewystarczająca dostępność komunikacyjna	Niewykorzystane zasoby środowiska naturalnego	Deficyty w zakresie infrastruktury wodno-ściekowej i przeciwpowodziowej

Źródło: Opracowanie własne

6. ANALIZA SWOT

Tabela 3: Analiza SWOT MOF Jasło

WYMIAR	MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
SPOŁECZNY	Zasoby ludzkie z mocnymi więziami rodzinnymi	Niska jakość niektórych usług publicznych (edukacyjnych, medycznych, mieszkaniowych, czasu wolnego)
	Lokalna kultura i folklor	Niewystarczająca integracja i aktywność społeczna
	Wysoki poziom bezpieczeństwa mieszkańców	Negatywne zmiany demograficzne
GOSPODARCZY	Dostępność dróg lokalnych	Niski poziom przedsiębiorczości i innowacyjności
	Przedsiębiorstwa lokalne (usługi i produkty lokalne)	Niewystarczająca jakość infrastruktury inwestycyjnej na terenach wiejskich
	Potencjał inwestycyjny (przestrzeń)	Nieatrakcyjne miejsca pracy i poziom wynagrodzeń
ŚROD.-PRZESTRZ.	Wysokiej jakości środowisko naturalne	Niska dostępność do środowiska naturalnego i jego zasobów
	Ukształtowanie terenu i bliskość gór	Niewystarczająca jakość infrastruktury komunikacyjnej
	Położenie geograficzne poza dużymi ośrodkami	Deficyty inwestycji zapewniających bezpieczeństwo klimatyczne
WYMIAR	SZANSE	ZAGROŻENIA
SPOŁECZNY	Rozwój w oparciu o lokalnych liderów i NGO	Utrzymujące się negatywne zmiany demograficzne
	Rozwój w duchu slow-life	Niski poziom integracji społecznej
GOSPODARCZY	Rozwój sektora jednoosobowych działalności gospodarczych, w szczególności lokalnych	Utrzymujące się niestabilne warunki prowadzenia działalności gospodarczej
	Globalizacja procesów komunikacyjnych i pracy zdalnej	Niewykorzystanie potencjału ekologicznych produktów lokalnych
ŚROD.-PRZESTRZ.	Potencjał wykorzystania wysokiej jakości środowiska	Negatywne zmiany klimatyczne
	Wykorzystanie zasobów naturalnych dla inwestycji ekologicznych (OZE, woda)	Postępujące osłabianie ładu przestrzennego i jakości procesów urbanizacyjnych

Źródło: Opracowanie własne

Przedstawiona powyżej analiza mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń jest syntezą poszczególnych obszarów życia społeczno-gospodarczo-środowiskowego MOF Jasło. Powyższy zbiór informacji jest wypadkową wiedzy o stanie i zasadniczych potrzebach poszczególnych gmin i ich sumy.

Opisywany obszar ma określone mocne i słabe strony oraz zewnętrzne szanse i zagrożenia, które w stały sposób wpływają na jego rozwój stanowiąc kluczowe determinanty tego procesu. Wysoki potencjał przyrodniczy i jego produktów, atrakcyjność turystyczna i rekreacyjna oraz zasoby ludzkie sprawiają, że jest to

obszar o wysokim potencjale atrakcyjności zamieszkania. Deficyty wymagające działania zazwyczaj dotyczą wyłącznie poprawy jakości, a nie konieczności zapewnienia usług na poziomie podstawowym, co jest mocną przewagą dla projektowania rozwoju MOF Jasło.

7. KLUCZOWE POTRZEBY ROZWOJOWE

Podsumowując całościowo proces diagnostyczny wypracowano kilka **zasadniczych potrzeb kierunkowych MOF Jasło** – z punktu widzenia społecznego, gospodarczego i środowiskowo-przestrzennego, które na tym etapie przenikają się i nie są ściśle przypisane do wymiaru – wpływają na większy aspekt życia społeczno-gospodarczego.

Tabela 4: Matryca kluczowych potrzeb MOF Jasło

MATRYCA POTRZEB	
1	Rozwój infrastruktury społecznej i publicznej
2	Rozwój usług społecznych i kulturalnych
3	Rozwój edukacji i kształcenia zawodowego
4	Rozwój lokalnej przedsiębiorczości
5	Rozwój terenów i infrastruktury gospodarczej
6	Rozwój i wsparcie produktów lokalnych
7	Rozwój zrównoważonego transportu
8	Rozwój infrastruktury dostosowanej do zmian klimatu
9	Rozwój infrastruktury i usług turystyczno-rekreacyjnych
10	Rozwój współpracy horyzontalnej

Źródło: Opracowanie własne

Konieczne jest podejmowanie **inicjatyw infrastrukturalnych** w obszarze zadań publicznych – edukacji, kultury, mieszkalnictwa, rewitalizacji przestrzeni, dostępności cyfrowej, zdrowia fizycznego i psychicznego, zdrowia i opieki, wsparcia osób ze szczególnymi potrzebami, ale również przygotowanie odpowiedniej, celowanej i **dostosowanej oferty** wynikającej z potrzeb użytkowników, w tym stopniowa cyfryzacja zadań publicznych. Ma to szczególne znaczenie w kontekście z jednej strony **dużego potencjału społecznego** i lokalnych talentów, a z drugiej zamknięcia społecznego w ostatnich latach wywołanego pandemią Covid i jego konsekwencji. Konieczne potrzeby dotyczą również **aktywizacji lokalnej społeczności** – i wykorzystania istniejących więzi społecznych i tożsamości lokalnej.

Ważne są również aspekty **rozwoju zawodowego**, począwszy od wsparcia w zakresie edukacji zawodowej – zarówno programowej, jak i pozasystemowej wg zasad uczenia się przez całe życie i nacisku na wzrost kompetencji

i przedsiębiorczości mieszkańców. Następnie rozwój infrastruktury niezbędnej do prowadzenia działalności, zarówno dla przedsiębiorstw dużych, dojrzałych, poprzez w pełni uzbrojone **strefy i tereny inwestycyjne**, ale też dla rozwijających się młodych przedsiębiorstw, poprzez **inkubatory**, dostęp do sieci IT, pracę zdalną i inne instrumenty wsparcia, np. doradczego, sieciowego czy promocyjnego, szczególnie na obszarach wiejskich. w uzupełnieniu niezwykle ważną potrzebą jest wsparcie rozwoju i **promocja lokalnych produktów**, wykorzystujących istniejące zasoby naturalne czy talenty mieszkańców.

Ważne są również potrzeby wpływające na komfort i jakość życia dotyczące **aspektów ekologicznych** i zmian klimatu, z jednej strony niezbędne do zachowania naturalnego charakteru środowiska, ale też ważne z punktu widzenia jakości usług publicznych i atrakcyjności inwestycyjnej, w tym różnego rodzaju inwestycje w obszarach gospodarki odpadami, wodnej i wodno-ściekowej, adaptacji do zmian klimatu czy efektywności energetycznej.

Bardzo ważnym aspektem są **potrzeby komunikacyjne** o szerokim spektrum – zarówno w zakresie siatki transportowej i **mobilności**, ale także alternatywnych inicjatyw dotyczących **zrównoważonej mobilności** – rozwoju sieci ścieżek pieszo-rowerowych, zarówno w kontekście czysto komunikacyjnym, ale również w kontekście turystycznym, szczególnie z przeznaczeniem wewnętrznym – dla mieszkańców. Oprócz inwestycji w ścieżki pieszo-rowerowe istnieje potrzeba rozwoju również innych, alternatywnych sposobów przemieszczania się – na przykład transportu zamawianego czy wewnętrznych linii komunikacyjnych o charakterze ponadlokalnym.

Potrzeba rozwoju **sektora turystyczno-rekreacyjnego**, to nie wyłącznie sieć ścieżek, ale również infrastruktury towarzyszącej – punktów o dużym potencjale turystycznym, rekreacyjnym czy sportowym, kompleksowej **oferty usług turystycznych** oraz szeroko rozumianej **marki turystycznej**, w tym produktów lokalnych i ich promocji – stanowiących podstawy budowania **przemysłu czasu wolnego** i korzystania z jego pozytywnego oddziaływania i korzyści pośrednich i bezpośrednich.

Jednocześnie ważną potrzebę stanowi **rozwój w obszarze współpracy horyzontalnej** – między partnerami, między różnymi sektorami (publicznym, prywatnym i pozarządowym) w różnych aspektach, konfiguracjach i narzędziach oraz wzmocnienie kapitału instytucjonalnego samorządów MOF Jasło.

Wypracowana analiza diagnostyczna stanowi **podstawę do kierunkowania rozwoju strategicznego** – określenia wyjściowej wizji i celów strategicznych, a w konsekwencji przygotowania odpowiednich inwestycji i działań do podjęcia w celu ich realizacji.